

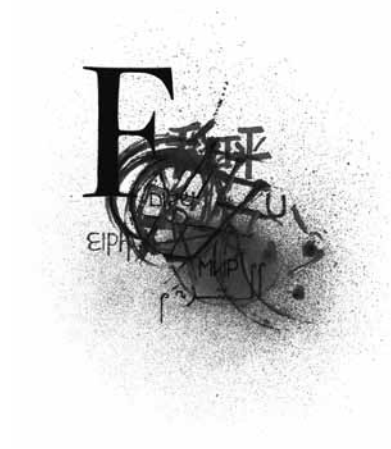
ACTE D'INVESTIDURA DE
DOCTOR HONORIS CAUSA

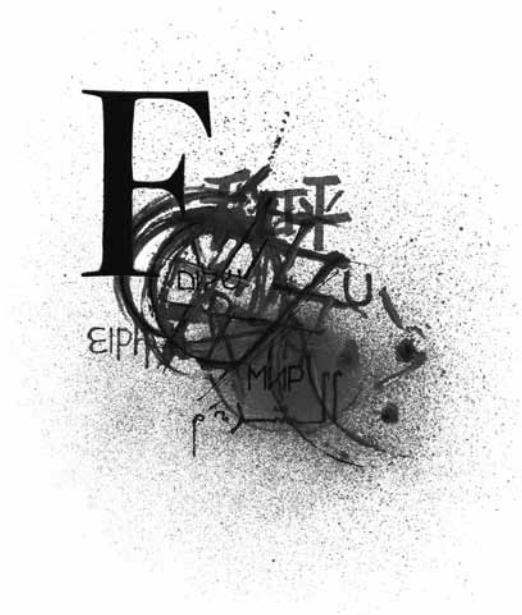
DEL SENYOR

FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

AULA MAGNA, 21 DE MARÇ DE 2014

UVIC

ACTE D'INVESTIDURA DE
DOCTOR HONORIS CAUSA

DEL SENYOR

FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

AULA MAGNA, 21 DE MARÇ DE 2014

Març de 2014

Edita:

Servei de Publicacions de la Universitat de Vic -
Universitat Central de Catalunya
C. de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic
www.uvic.cat

Disseny:

Eumo_dc

Caplletra de la coberta:

Josep Vernis

Impressió:

Copyset

SUMARI

7

ACORDS DEL CONSELL DE DIRECCIÓ DE LA UNIVERSITAT DE VIC
I DEL PATRONAT DE LA FUB DE CONCESSIÓ DEL TÍTOL DE DOCTOR HONORIS
CAUSA AL DR. FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

9

APADRINAMENT DEL DOCTORAND
DR. JORDI VILLÀ FREIXA

13

LAUDATIO DEL DR. FEDERICO MAYOR ZARAGOZA
DRA. FRANCESCA BARTRINA MARTÍ

21

DISCURS D'ACCEPTACIÓ DEL TÍTOL DE DOCTOR HONORIS CAUSA
DR. FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

29

PARLAMENT DEL RECTOR
DR. JORDI MONTAÑA MATOSAS
RECTOR MAGNÍFIC DE LA UVIC-UCC

33

LA MEDALLA DE DOCTOR HONORIS CAUSA

34

LA MEDALLA DE DOCTOR DE LA UVIC-UCC

35

LA CAPLLETRA DEL DOCTOR HONORIS CAUSA

37

CURRÍCULUM VITAE DEL DR. FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

**SCIENTIAE PATRIAEQUE
IMPENDERE VITAM**

UNIVERSITAT DE VIC

ACORD DEL CONSELL DE DIRECCIÓ DE LA UNIVERSITAT DE VIC
DE CONCESSIÓ DEL TÍTOL DE DOCTOR HONORIS CAUSA
AL DR. FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

El Consell de Direcció de la Universitat de Vic, a proposta de l'Escola Politècnica Superior i de la vicerectora de Recerca i Transferència de Coneixement, va acordar el dia 15 d'octubre de 2013 d'elevat al Patronat de la Fundació Universitària Balmes la proposta de concessió del títol de Doctor Honoris Causa per la Universitat de Vic al Dr. Federico Mayor Zaragoza pel valor inqüestionable de la seva trajectòria acadèmica i professional, i per la seva activitat en organismes i fundacions internacionals.

ACORD DEL PATRONAT DE LA FUNDACIÓ UNIVERSITÀRIA BALMES
DE CONCESSIÓ DEL TÍTOL DE DOCTOR HONORIS CAUSA
AL DR. FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

El Patronat de la Fundació Universitària Balmes, a proposta del Consell de Direcció de la Universitat de Vic, en sessió ordinària celebrada el 28 d'octubre de 2013, va aprovar la concessió del Doctorat Honoris Causa al Dr. Federico Mayor Zaragoza pel valor inqüestionable de la seva trajectòria acadèmica i professional, i per la seva activitat en organismes i fundacions internacionals.

APADRINAMENT DEL DOCTORAND

Dr. Jordi Villà Freixa

Director de l'Escola Politècnica Superior de la UVic-UCC

Sovint ens entestem a fer una analogia entre la vida de les persones que admirem i la nostra pròpia vida, tot cercant paral·lelismes en les edats en què elles i nosaltres hem assolit les diverses fites, però en el cas del nostre doctorand qualsevol comparació fa més aviat mal a qui la intenta.

El D. Federico Mayor Zaragoza va néixer el 27 de gener de 1934 a la ciutat de Barcelona. Va cursar els seus estudis primaris i secundaris a la capital catalana i més tard va estudiar farmàcia a la Universidad Complutense de Madrid, on es va llicenciar l'any 1956.

Fins aquí, res fora del que hom esperaria en una carrera acadèmica, però a partir d'aquell moment la seva trajectòria s'accelera fins a assolir els màxims nivells de responsabilitat en la gestió científica i educativa. Tot treballant en una aleshores incipient àrea de biologia molecular, va esdevenir catedràtic de Bioquímica a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Granada als 29 anys i, posteriorment, fou nomenat rector d'aquesta Universitat als 34, coincidint amb la posada en marxa del pla nacional de prevenció de la subnormalitat infantil. Als 37 esdevingué vicepresident del Consell Superior d'Investigacions Científiques i en fou president en funcions fins als 38 anys. El mateix any va guanyar una plaça de catedràtic de Bioquímica a la Universidad Autónoma de Madrid, càrrec que ocupà fins al 2004. Quan en tenia 40 va cofundar el Centro de Biología Molecular Severo Ochoa (CBM), i en va ser director fins que en va fer 44.

Ministre d'Educació i Ciència al govern del president Calvo Sotelo, fou eurodiputat els anys 80 i director general de la UNESCO entre 1987 i 1999. Membre honorari del Club de Roma, va ser copresident del Grup d'Alt Nivell per a l'Aliança de Civilitzacions i des de l'any 2000

presideix la Fundació per a una Cultura de Pau. L'any 1988 li fou concedida la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya i el 2005 la Creu de Sant Jordi.

Encara en el pla científic, entre molts altres càrrecs i en la seva obsessió per influir en la millora de la societat, va presidir el comitè de savis que va aconseguir el fons i definir les condicions del que ha acabat esdevenint l'European Research Council (ERC), ha promogut la connexió eurobiollatina per apropar científics i empresaris en biotecnologia d'Europa i llatinoamèrica, i ha impulsat els esforços per concretar una bioregió europea que connecti Barcelona amb Heidelberg.

Aquest per força incomplet llistat de mèrits i reconeixements justifica *per se* aquesta proposta de Doctorat Honoris Causa. Tot i així, he volgut destacar una part ínfima de l'extensa producció escrita del doctorand per fer-vos partícips de l'alegria de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, i de la seva Escola Politècnica Superior en particular, de tenir avui l'honor de proposar aquest acte.

En una vida dedicada a promoure la formació i la recerca com a base de la societat, el nostre doctorand s'ha meravellat sempre del que ell anomena el misteri de l'existència humana, que configura individus capaços de crear, de pensar i d'anticipar-se. Encara més enllà, aquests individus no els veu sols davant els reptes de la vida, sinó que la seva força i el seu cervell social troba un efecte multiplicador en l'agrupació en col·lectivitats i nacions, fins arribar a tota la humanitat.

En la línia de superar els errors del passat, el nostre doctorand ha estat un ferm defensor de la necessitat de reformular les Nacions Unides i ha proposat un retorn als principis ètics, més enllà de les lleis del mercat, que ell identifica com les que malauradament posen i treuen governs. El món ha d'evolucionar per tal de posar la dignitat humana al centre de totes les decisions. Entre les seves moltes aportacions al debat de com ha de ser aquesta evolució, vull destacar els quatre contractes o pactes que ha proposat i que feliçment identifico com a propis de la nostra Escola i la nostra Universitat.

- Un **contracte social**, amb l'objectiu de garantir la pau i la justícia, integrant l'individu al col·lectiu, l'individu a l'equip, però reconei-

xent que el treball cooperatiu necessita aquelles individualitats. En recerca, el reconeixement de la importància de l'escala individu-col·lectiu-poble-continent-humanitat l'ha fet ser un dels impulsors de l'European Research Council, que finança la recerca de gran qualitat per posicionar el nostre continent en la cursa del coneixement amb els Estats Units i Àsia.

- Un **contracte natural**, un compromís amb la sostenibilitat que ens permeti construir un futur digne per als nostres fills. Per aconseguir-ho, cal reconèixer el rol de la ciència i el coneixement com a motors de la humanitat. Les decisions dels gestors polítics han de venir determinades pel coneixement científic, i no per les ideologies. Hi ha qüestions com la salut, la ciència o l'educació que estan per sobre dels interessos particulars. En el seu afany de coordinar esforços, per exemple, el doctorand és actualment president de la Fundació Trip-temos, a la qual la nostra Universitat està associada, que treballa per optimitzar els processos de producció d'aliments a escala planetària, amb el compromís de col·locar la sostenibilitat i la sobirania alimentària en el centre de totes les decisions.
- Un **contracte cultural**, que tingui per objectiu formar ciutadans lliures i responsables. El ràpid moviment de les dades ha fet que el món canviï radicalment en les darreres dècades. Algunes d'aquestes dades ens donen informació, altres desinformació o soroll. Fixant la mirada en les xarxes socials, hom podria pensar que el món es mou al ritme dels regats d'un jugador de futbol, de les excentricitats d'una estrella de rock adolescent o dels crits més o menys moderats en maniquees converses entre visions radicalment oposades de la realitat. Ens cal agafar distància i observar la meravellosa pluralitat en què vivim. Promoure lideratges a través de l'educació de l'esperit crític els permetrà discernir la informació d'entre les dades i transformar-la en coneixement.
- Finalment, un **contracte ètic** basat en la cultura del diàleg, la conciliació i la pau. L'escriptor Javier Marias fa poc cridava a la rebel·lió con-

tra el que és injust, començant per denunciar l'incompliment per part dels poderosos del contracte social pel qual la humanitat havia volgut deixar enrere èpoques fosques de guerres i opressions. Les llibertats són compartides i la raó no té propietat, però sí que ens cal vetllar per ser ètics en les nostres decisions. Al final del camí hi ha persones amb dret a la dignitat, i sempre és millor escollir camins de conciliació que de rebuig. Rebel·lar-se també és fer-ho contra les normes, i aquestes s'han d'avaluar cada dia, a cada moment. El que diu una majoria no és correcte perquè ho diguin molts, ho és només si és just i posa la dignitat de les persones al davant.

A la UVic-UCC posem l'alumne, l'individu, com a centre de la nostra tasca docent. Per tal que tots els contractes esmentats es compleixin ens cal assegurar que l'individu s'integra a la comunitat i que aquesta es projecta al món. Volem que l'estudiant, que també és ciutadà, adquireixi un esperit crític i informat que li permeti assolir els reptes que la seva comunitat, el seu país, la humanitat sencera, té plantejats. Només així podrà decidir el seu futur individual i col·lectiu i podrà exercir aquest dret fonamental amb la força del coneixement i la base dels drets humans fonamentals. La solució als problemes de la humanitat passa perquè els polítics escoltin el crit del poble, però no d'un poble impersonal, buit, sinó d'una col·lecció d'individus, cadascun igualment valuós.

Finalment, un conegut missatge que resumeix l'actitud del nostre doctorand: «el risc sense coneixement és perillós, però el coneixement sense risc és inútil».

Basat en aquest argumentari, us sol·licito, Magnífic Rector, que un cop escoltada la *Laudatio* de la Dra. Francesca Bartrina on s'acreditaran amb més detall els mèrits i trajectòria del doctorand, doneu compliment a l'acord del Consell de Direcció de la nostra universitat i investiu el Dr. Federico Mayor Zaragoza com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

LAUDATIO DEL DR. FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

Dra. Francesca Bartrina Martí

Directora del Centre d'Estudis Interdisciplinaris de la Dona de la UVic-UCC

És un honor per a la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya investir Doctor Honoris Causa Federico Mayor Zaragoza. Com a directora del Centre d'Estudis Interdisciplinaris de la Dona (CEID) de la UVic-UCC, centre de recerca que compta amb la Càtedra UNESCO Dones, Desenvolupament i Cultures, és per a mi un goig i un enorme reconeixement a la nostra tasca fer-me càrrec de la seva *laudatio*.

Federico Mayor Zaragoza és un intel·lectual, un humanista i un científic. Ha exercit un ventall molt considerable de càrrecs públics amb una gestió brillant i compromesa i una responsabilitat renovada diàriament des de l'ètica. Ha estat professor, investigador, rector i coneixedor excepcional de la política científica universitària espanyola. Durant els anys 1971-73 va ser vicepresident i president en funcions del Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Seguidament, el 1974-78, cofundador i director del Centro de Biología Molecular Severo Ochoa. Sempre, les seves fortes inquietuds socials han guiat les polítiques universitàries i educatives que ha implantat. En el seu assaig *Demà ja serà tard* (1987) ens diu: "Investigar és, abans que res, practicar l'exercici de la creativitat, dedicar-se a allò que constitueix la facultat distintiva de la condició humana" (211). O bé: "La missió de la Universitat es pot resumir, a grans trets, així: ensenyar, ensenyar a ensenyar, investigar i ensenyar a investigar" (269). I per acabar: "La Universitat necessària és aquella que es proposi fer de cada intel·ligència una consciència, un compromís personal amb la societat en què s'arrela i a la qual serveix" (269). Les seves paraules són sempre clares i incisives.

El 1974-76 va ser subsecretari del Ministerio de Educación y Ciencia, el 1977-78, diputat, el 1977-78 president de la Comisión de Educa-

ción y Ciencia del Parlamento Español i conseller assessor del president del govern. Entre 1981-82 va ser el ministre d'Educació i Ciència i l'any 1987 va ser escollit diputat al Parlament Europeu. Des d'aquests càrrecs ha pogut exercir el seu profund sentiment ètic i compromès de la política. Ha assumit també altres nivells d'alta representació: l'any 1986 va presidir el fòrum d'Issyk-kul amb Mikhaïl Gorbatxov, Arthur Miller, Alexander King, Alvin Toffler...; el 2002 va exercir la presidència de l'European Research Council Expert Group; el 2005 la copresidència del Grup d'Alt Nivell per a l'Aliança de Civilitzacions; el 2007 la presidència d'Iniciativa for Science in Europe (ISE). A més, és membre d'innúmerables associacions, col·legis i comissions nacionals i internacionals; en aquest sentit m'agradaria destacar que va obtenir la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya i que és Membre de l'Institut d'Estudis Catalans.

Federico Mayor Zaragoza ha estat investit Doctor Honoris Causa per universitats franceses, britàniques, nord-americanes, belgues, russes i mexicanes. A l'Estat espanyol tenen aquest honor la Universidad de Granada, la UNED, Alcalà de Henares, Miguel Hernández, Múrcia, Salamanca, Jaume I, Las Palmas, Santiago de Compostela, Politècnica de València, Politècnica de Catalunya i Rovira i Virgili.

A més de les seves publicacions acadèmiques, Mayor Zaragoza és un destacat assagista. Actualment, juga un paper molt dinàmic a la nostra societat com a intel·lectual profundament compromès: manté un blog actiu, és autor de nombrosos articles de diaris, fa conferències... No rebutja cap oportunitat de fer arribar la seva opinió amb escrits de tota mena per tal de posicionar-se críticament en els problemes del dia a dia de la nostra societat. Especialment, fa una crítica contundent al fet que l'ajuda al desenvolupament no hagi tingut en compte el foment de les capacitats nacionals dels països més necessitats.

Com és ben sabut, Federico Mayor Zaragoza va ser director general de la UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura) durant dotze anys, del 1987 al 1999, i la va reafirmar com una institució al servei de la pau, la tolerància, els drets humans i la convivència pacífica. Va treballar per crear les condicions adequades per un diàleg entre civilitzacions, cultures i pobles a partir

del respecte als valors comuns. L'objectiu va ser aconseguir un desenvolupament sostenible tot respectant els drets humans i la lluita contra la pobresa. Les seves grans prioritats van ser la igualtat entre els homes i les dones, el continent africà (“hem d'escoltar-lo”, és una repetida frase seva), aconseguir una educació de qualitat per a tothom i aprenentatge al llarg de tota la vida, així com promoure el diàleg i la diversitat cultural. Va lluitar sempre per augmentar les inversions en educació de tots els països membres de la UNESCO. Mayor Zaragoza va posar en marxa importants projectes i programes sobre educació ja que, segons ell mateix, l'educació és el canvi que propicia societats més justes.

L'any 1992 va crear el programa Càtedres UNESCO i UNITWIN. Des de la nostra Càtedra UNESCO Dones, Desenvolupament i Cultures, hem pogut apreciar els avantatges d'aquest programa d'interconnexió entre universitats que fomenta la recerca, la formació i la circulació transfronterera del coneixement. Les càtedres UNESCO permeten construir ponts entre la universitat, la societat civil, les comunitats locals i la creació de polítiques. Actualment el programa compta amb 763 càtedres UNESCO i 69 xarxes UNITWIN on participen 850 institucions de 134 països. Sent director de la UNESCO va autoritzar que en lloc d'un *pla* es fes una estratègia a mig termini. Així la UNESCO va passar d'un pla tècnic i teòric a un d'estratègic i polític, amb la qual cosa la seva força “intel·lectual i moral” es veia fortament incrementada.

A més, el mateix any 1992, Mayor va encarregar en nom de la UNESCO a Jacques Delors l'informe sobre l'educació, àmpliament conegut com a “Informe Delors”. Sota el seu mandat també es va dur a terme el Congrés sobre Educació per a Tothom en els nou països en desenvolupament més poblats del món (Nova Delhi, 1993); el Congrés Mundial sobre Educació d'Adults (Hamburg, 1997); el Congrés sobre Educació Superior (París, 1998) i el segon Congrés Internacional sobre Educació Tècnica i Professional (Seül, 1999). A partir de l'any 1994, Mayor Zaragoza va promoure la publicació d'informes anuals sobre educació que són encara avui eines indispensables per a la reflexió. A més, va estimular molts programes internacionals sobre educació per tal d'incidir en les necessitats reals de la població. Com ha dit ell mateix nombroses vegades: “L'educació és l'instrument per excel·lència de la democràcia”.

El principal projecte que va engegar sobre l'educació de les dones és el d'Educació per a Tothom, nom adoptat per al congrés de Jomtien (Tailàndia, 1990) organitzat per la UNESCO, el PNUD, la UNICEF i el Banc Mundial. En les paraules de Mayor Zaragoza: “La dona pot aportar a la causa de la pau la seva pròpia experiència, capacitat i perspectiva. Necessitem urgentment la seva participació i no hem d'escatimar esforços per aconseguir que la població femenina assumeixi el seu paper històric a la forja d'aquesta nova cultura de la pau que tant necessitem en el proper mil·lenni”. Ell mateix va llegir el següent poema seu a la IV Conferència Mundial sobre les Dones (Pequín, 1995) (*Terral (1990-1997)*). Barcelona: Litoral / Círculo de Lectores, 1997).

El papel de la mujer

Mujer,
traías una canción
nueva
en los labios.
Pero no te dimos
la palabra
aunque eres
la voz
de la mitad
de la Tierra.

El 13 de setembre de 1999, l'Assemblea General de l'ONU va aprovar la Declaració i Pla d'Acció sobre Cultura de la Pau, que és on el doctor Mayor Zaragoza articula actualment la seva lluita, el seu entusiasme. Aquest programa està organitzat en quatre eixos principals:

- l'educació de la pau, els drets humans i la democràcia;
- la lluita contra l'exclusió i la pobresa;
- la defensa del pluralisme cultural i del diàleg intercultural;
- i la prevenció de conflictes i la consolidació de la pau.

Els temes en els quals ha aprofundit més des d'aquesta perspectiva són l'educació per a la no violència, l'eradicació de la discriminació i el foment del pluralisme i la cooperació internacional.

Al seu assaig *Los nudos gordianos* (1999) insisteix en la importància de la “solidaritat intel·lectual i moral”. Amb la seva mirada complexa, honesta i meditada, Mayor Zaragoza ha sabut definir quins eren els reptes del proper mil·lenni. El seu punt de vista és únic a l’hora de poder proposar solucions a escala mundial als problemes quotidians de la nostra realitat. Una de les seves preocupacions més vives són les generacions que ens segueixen, quins són els drets que els hem de reconèixer. Segons les seves paraules seria: “el dret a la vida amb dignitat, que constitueix la síntesi dels drets civils, polítics, econòmics i socials de les generacions futures” (124).

De les seves reflexions sobre la globalització m’agradaria destacar la que fa a l’assaig *Un món nou* (1999), escrit amb la col·laboració de Jérôme Bindé: “La globalització com a integració en el món i auge de la interdependència genera una altra globalització, que és sentiment de pertinença al món i de la nostra dependència comuna (...). La globalització dels esdeveniments provoca la globalització de les voluntats” (16). Sens dubte, aquesta ha de basar-se en la consolidació d’un espai públic democràtic a escala mundial perquè “ha de recolzar en una concepció antivibradora de la democràcia, que combini les exigències sincròniques del contracte social i les diacròniques de la responsabilitat envers les generacions futures i la transmissió” (23).

A l’assaig *La fuerza de la palabra* (2005), Mayor Zaragoza es manifesta com un gran defensor de les paraules, en contra del silenci que atorga, que permet: “Un altre món és possible si revisem amb serenitat la història contemporània i decidim, d’una vegada, passar d’una cultura d’imposició a una cultura de diàleg i pau” (281). Mayor Zaragoza és conscient que des dels càrrecs que ocupa ha tingut una posició privilegiada per a l’anàlisi de la situació actual del món. Però en el seus textos no hi manca la poesia: hi apareixen sovint Miquel Martí Pol, Miguel Hernández, Pedro Salinas... Les lectures de Mayor Zaragoza amaren els textos que escriu, ens donen la mà, ens il·luminen, ens ensenyen el camí. Ens mostren també que les preocupacions d’ara són les mateixes que les d’abans, que, de fet, allò que importa és la reflexió sobre la condició humana i sobre la nostra responsabilitat en el món. Així, un dels grans temes sobre els quals ha escrit més darrerament és l’empoderament: “De súbdits a ciu-

tadans, de silenciosos a participatius, d'espectadors a actors". Aquest ha estat un encapçalament de molts dels seus llibres, articles, reflexions...

Al seu darrer assaig *¡Basta! Una democracia diferente, un orden mundial distinto* (2012), reflexiona sobre com hem arribat a la situació actual, tots els acords internacionals i declaracions universals que no s'han acomplert, la injustícia social, el declivi dels valors democràtics, la manipulació del mitjans de comunicació... Tracta de la regeneració ètica: la nova consciència social, la revolució moral, l'autèntica democràcia, el poder dels individus, el segle dels ciutadans, el fet de dir prou d'una manera pacífica, però sense escatimar cap acció. Mayor Zaragoza ha seguit molt bé el dia a dia, la primavera àrab, el 15 M, els indignats... Les seves denúncies a les guerres, la despesa en armes, la gana, la pobresa..., no deixen mai de reclamar que un altre món és possible.

No se m'acut millor manera d'acabar aquesta *laudatio* que amb un poema del mateix Federico Mayor Zaragoza, un poema que expressa molt bé el seu paper d'intel·lectual compromès:

Delito
de silencio.
Tenemos que convertirnos
en la voz
de la gente
silenciada.
Pedirles
qué quieren
que digamos
en su nombre.
Ser la voz
que denuncie,
que proclame
que el hombre
no está en venta,
que no forma parte
del mercado.
Ser la voz

que llegue fuerte y alto
a todos los rincones
de la tierra.
Que nadie
que sepa hablar
siga callado.
Que todos los que puedan
se unan
a este grito.

Terral (1990-1997). Barcelona: Litoral / Círculo de Lectores, 1997.

DISCURS D'ACCEPTACIÓ DEL TÍTOL DE DOCTOR HONORIS CAUSA

Dr. Federico Mayor Zaragoza

“Perquè les paraules han de penetrar dins vostre,
suaument, com la pluja d'hivern,
per tal que puguin fecundar el vostre silenci
i establir una corrent d'amor intens
entre tots els homes.”

Miquel Martí i Pol, a *Veu incessant*, 2013.

El 24 de maig de l'any passat, en l'acte de cloenda de la celebració dels 15 anys de la Universitat de Vic, iniciava la meua intervenció amb uns versos del poeta Miquel Martí i Pol que, a prop d'aquí, va viure i va escriure per il·luminar els camins del demà. La major part dels versos del seu llibre *Després de tot*, de l'any 2002, afirmen i reafirmen la seva confiança en la paraula.

Així desitjo començar avui el meu profund reconeixement per la gran distinció que se'm fa d'incloure'm al Claustre d'aquesta universitat atorgant-me el Doctorat Honoris Causa. El fil conductor seran versos del poeta universal de Roda de Ter, amb els quals compondré una urgent crida per a “un nou començament”, per a una inflexió històrica des d'una cultura ancestral d'imposició, domini, violència i guerra (actualment 4.000 milions de dòlars al dia en despeses militars i armament, alhora que moren de fam més de 50.000 persones) a una cultura de trobada, conversa, conciliació, aliança i pau. En suma, sense fer cas d'una vegada del pervers referent de “si vols la pau, prepara la guerra”, propiciar que la humanitat porti a terme la transició que marcarà, en aquests inicis de segle i de mil·lenni, una nova era: de la força a la paraula.

“Pau a cadascun

Pau a casa

Pau al carrer

Pau en el llogaret

Pau a la Terra...”

“...Perquè les paraules han de penetrar dins vostre”.

El primer canvi és en nosaltres mateixos. Cada ésser humà únic, capaç de crear, actuant en virtut de les seves pròpies reflexions i no al dictat de ningú. “Les paraules dins vostre”, perquè el nostre comportament quotidià, expressió suprema de la nostra identitat cultural, sigui pacífic, sigui ferm, sigui lliure, sigui responsable.

Lliures i responsables!

“Escolta Sefarad: els homes no són si no són lliures”, va exclamar Salvador Espriu.

Durant segles dependents, submisos, callats, invisibles. I, ara, per fi, ja lliures, capaços d'inventar el futur i aclarir horitzons avui tan ombrívols.

Quantes vegades he repetit en català, en castellà, en altres llengües, els versos de Martí i Pol a *Crònica de demà* (1977):

“Ja no escalfa el foc d'ahir

ni el foc d'avui i haurem de fer foc nou.”

Sí. En els inicis de segle i de mil·lenni, haurem de fer foc nou; haurem de canviar molts rumbos actuals tortuosos. Haurem d'alçar la veu fins a les orelles dels que pretenen seguir, costi el que costi, costi les vides que costi, els mateixos camins d'abans.

La paraula, per expressar-nos, per participar, per consolidar la democràcia.

Que la joventut no ens digui un dia, com en el vers de José Ángel Valente (a *Mandorla*): *Aguardábamos la palabra... y no llegó.*

Com Blas de Otero: *Nos queda la palabra*.

Martí i Pol escriu a *El fugitiu* (1976) “Ja, no tinc res, només la veu”...

La paraula, per formular pretestes i propostes. A *Les clares paraules* (1980) ens diu lúcidament:

“Em crides sempre a més combat,
pensament viu, paraula viva
enllà i endins de la mi mateix”.

La paraula per preparar alternatives, nous paradigmes perquè tants invisibles deixin de ser-ho, perquè tants impossibles actualment puguin convertir-se en realitat demà.

La paraula per al poder ciutadà, perquè la democràcia sigui genuïna, perquè totes les dimensions de la democràcia –política, social, econòmica, cultural, internacional– estiguin subordinades a la justícia social.

Cal no descansar, lluitar infatigablement, no sent espectadors, sinó autors, perquè el poder procurarà que sembli que participem, que comptem en les decisions. Però la realitat –Miquel Martí i Pol la revela, perquè l’ha viscuda intensament– és que la paraula no arriba a ser escoltada en els colossals edificis on habiten els decisors, ja que tant les institucions públiques com privades s’han associat en gegantines estructures difícilment permeables a les veus de la immensa majoria...

«Aquesta remor que se sent no és de paraules.

Han prohibit les paraules perquè

no posin en perill

la fràgil immobilitat de l’aire.

Aquesta remor que se sent no és de pensaments.

Han estat prohibits perquè no engendrin

la necessitat de parlar...”

La paraula per assegurar la igual dignitat, l’equitat..., per evitar l’uniformisme, el gregarisme, el fanatisme, el dogmatisme, la distracció.

La paraula per aconsellar, per prevenir..

El temps del silenci s'ha acabat. Silenci i submissió. Silenci, l'altre costat de la democràcia. Silenci dels silenciats i, molt pitjor, silenci dels silenciosos.

I silenci de les institucions que haurien aixecar l'alt vol del seu disseny, de la seva denúncia, de la seva opinió, de la seva proposició.

Les paraules que esperen, sobretot, els joves, espera tan bellament expressada en el poema de Pedro Salinas, *La voz a ti debida*:

*Cuántas veces he estado
–espía del silencio–
esperando unas letras,
una voz...*

Miquel Martí i Pol escriu el 1982 en el seu *Primer Llibre de Bloomsbury*:

“... I en pur silenci esperarem
aquells que han de venir de lluny per escalfar-nos
les mans i el cor amb les seves paraules...”

La veu ha d'orientar el nostre camí. En expressió de Martí i Pol a *Crònica de demà*, (1977):

“Ara és demà. Que ploguin noves veus
pel vespre tèrbol”.

Que ploguin veus noves al tèrbol capvespre!

Complim amb coratge la nostra gran comesa: la veu, la paraula, en comptes de l'espasa i de la força:

“Però la nostra missió és parlar.
Donar llum de paraula”
Sí: llum de paraula!

Miquel Martí i Pol ens interroga:

“Si nosaltres callem, qui parlarà?”

Parlem!

Parlem com ens demanava el malaguanyat poeta guatemalenc Otto René Castillo: *Un día la gente llana de mi pueblo preguntará a los intelectuales porqué permanecían callados mientras la hoguera de su patria se extinguía...*

Parlem... perquè, si nosaltres callem, qui parlarà? Les armes altre cop?

Diguem, doncs, als joves: es necessita la confluència de tots els esforços. No deixeu que us arrossegui el corrent. La persona humana, el valor de cada ésser humà únic, ha de ser preservat de totes totes. No deixem que uns pocs, manejant hàbilment els ressorts de la tècnica, condicionin els nostres passos. L'objectiu és alleujar l'home i confortar-lo. A ell s'han de dirigir totes les accions, i amb aquesta finalitat s'han d'emprar els prodigis que la condició humana ha inventat per dominar la terra i no ser dominat per ella.

L'any 2002, a *La voz debida a las nuevas generaciones*, vaig escriure: "Hem de perseguir tenaçment la concòrdia. No siguem irascibles, creient que tenim tota la veritat o creient que no la té ningú. Posem de manifest, pacientment, fermament, les nostres veritats, les nostres aspiracions. Seiem i parlem pausadament. Pareu atenció a la veu dels que ja han perdut la joventut en els trets de la seva cara, en la finor de la seva pell o en el seu gest, però que la conserven en el cor, dels qui, irremeiablement, han hagut d'acceptar l'experiència com canvi de l'impuls, l'agilitat i la imaginació. Escolteu també la veu dels que han perdut definitivament la seva joventut, és a dir, la seva esperança. I dels que mai la van tenir. Perquè, estiguen-ne segurs, després us escoltaran ells a vosaltres. Vosaltres sou, heu de ser, irrenunciablement, l'esdevenir, el recórrer airós dels camins de demà. En les vostres sandàlies, ho sabem bé, hi ha el nostre rumb i la nostra història. En les vostres mans teniu el tresor de la civilització, tot el que s'ha aconseguit fins ara. Aquesta possessió us obliga molt. Aquesta possessió us converteix en protagonistes i no en espectadors. Vosaltres no podeu contemplar i limitar-vos a jutjar les nostres actuacions, dient, a la vista del trist fruit que de vegades us lleguem, que hem viscut i actuat maldestrament. Per ser protagonistes, com requerim i us estimem, heu d'entendre i contribuir. La vostra força, al costat del brollador i la saba de la vostra edat, es troba en la cultura. En tots els ordres, la cultura constitueix la major força."

La força de la paraula. De la veu de tots. La veu i no el silenci. La paraula que, per fi, prevaldrà.

Us devem la paraula. La veu exacta i rigorosa. De tant en tant, el crit. Mai la violència. Sempre la mà estesa, la veu estesa cap al futur comú. És el vostre espai. És el vostre torn.

Sí, delicte de silenci. Al capvespre d'agost de 1994, pensant en el ciberespai, com el mar, vaig compondre aquest poema:

*Delito
de silencio.
Tenemos que convertirnos
en la voz
de la gente
silenciada.
En la voz
que denuncia,
que proclama
que el hombre
no está en venta,
que no forma parte
del mercado.
En la voz
que llegue fuerte y alto
a todos los rincones
de la Tierra.
Que nadie
que sepa hablar
siga callado.
Que todos los que puedan
se unan
a este grito.*

La paraula, per a la mobilització popular, per al clam.

Veu de guaita, veu que alerti i corregeixi. Veu que orienti.

El segle XXI ha de ser el segle del poble, de la paraula, de la gent. Mai més la força, la imposició dels pocs sobre els molts. Mai més l'espasa ni

la mà alçada. Mans esteses, mans unides. I la veu. A contravent. Valentament. Com Quevedo: *No he de callar por más que con el dedo / silencio avise y amenace miedo.*

En celebrar els 15 anys, vaig acabar amb els versos més representatius –perquè omplen d’esperança–, de Miquel Martí i Pol a *L'àmbit de tots els àmbits* (1981):

“...i que se sentí
la veu de tots, solemnement i clara...
... que tot està per fer I tot es possible
¿qui sinó tots –I cadascú per torna–
podem crear l’espai de vent on tota veu ressoni?».

La veu de tots! Per fi, parlar, parlar tots.

La paraula, la nova era.

PARLAMENT DEL RECTOR

Dr. Jordi Montaña Matosas

Rector Magnífic de la UVic-UCC

Aquesta és la tercera ocasió que la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya fa acte de lliurament de la distinció universitària de Doctor Honoris Causa, que s'atorga a una persona a qui es vol reconèixer l'excel·lència i l'exemplaritat, sigui en l'àmbit acadèmic, científic, literari, cultural, social, polític o econòmic.

La investidura d'un doctor honoris causa reconeix els mèrits artístics o científics d'una persona de fora de la universitat que l'investeix, però, ahora és un honor per a la universitat poder acollir en el seu claustre de doctors una persona que destaca pel valor i la influència de la seva obra, ja que el valor de la persona i de l'obra enriqueixen també el fons de coneixements i de mèrits de la mateixa universitat en aquell camp del saber.

Els mèrits acadèmics i científics del Dr. Mayor Zaragoza són molts i ben reconeguts, com ha quedat molt clar en la magnífica *Laudatio* que n'ha fet la Dra. Francesca Bartrina. La seva influència en organismes d'àmbit mundial i el seu activisme en tots els fronts amb la creació de fundacions per a la cultura de la pau i la ciència per al benestar col·lectiu, la seva àmplia bibliografia, tant en l'àmbit de la ciència com de les humanitats, indiquen clarament la direcció del seu pensament, del seu treball i de la seva voluntat d'influir en els centres de poder mundials per intentar anivellar tant com sigui possible, sempre a favor dels ciutadans, l'equilibri de forces que mouen l'alta política, l'economia i la ciència a nivell global.

Tot plegat, la seva labor incansable, l'abast dels seus àmbits de treball, la defensa constant que fa del paper de la dona a la societat i de la seva paritat en tots els àmbits de decisió i de poder, i la capacitat de posar en primera línia del debat les causes i els drets dels sectors més febles de la societat, fan de la seva persona un exemple magnífic en el qual

els nostres estudiants es poden emmirallar per desenvolupar les seves pròpies capacitats i potencialitats científiques i humanístiques.

Voldria destacar també la seva faceta de poeta, potser menys coneguda, però que, un cop sabuda, ajuda a entendre millor la seva personalitat multifacètica i la perspectiva humanista que aplica a totes les tasques i càrrecs en què s'implica.

El doctor Mayor Zaragoza és un vell amic de la Universitat de Vic, on ha estat en diverses ocasions impartint conferències apassionades, desglossant idees radicals però plenes de sentit comú que, precisament per això, sempre fan reflexionar el estudiants i l'auditori en general sobre la realitat del món que vivim i si realment és aquest el món que volem.

La primera vegada que va intervenir en aquest fòrum –permeteu-me que se us adreci en primera persona– va ser gràcies al cicle de conferències «La Universitat en el món actual», que Ricard Torrents, primer rector, va organitzar amb motiu del restabliment de la Universitat de Vic el curs 1997-98. Això era el primer trimestre de 1998 i la conferència que va impartir es titulava «Universitat i universalitat: l'educació superior davant dels reptes del segle XXI».

Aquella vostra primera intervenció a la Universitat de Vic la vàreu fer amb motiu de la seva recuperació plena com a universitat amb el reconeixement pel Parlament de Catalunya el maig de 1997. Ara es dona la coincidència feliç que aquesta investidura com a Doctor Honoris Causa es produeix a dos mesos escassos de l'aprovació per part del Parlament de Catalunya de la federació de la Universitat de Vic i de la FUB de Manresa amb el nom d'Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

Així doncs, estimat Dr. Mayor Zaragoza, si aleshores us rebia la Universitat de Vic acabada de recuperar, qui ara us investeix Doctor Honoris Causa és aquesta nova Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya acabada de federar. Si aleshores vàreu ser part del primer bateig universitari de Vic del segle XX, ara sou part del bateig de la federació universitària de Vic i Manresa per al segle XXI.

Entremig, però, tot just fa un any que éreu també en aquesta sala per clausurar els actes de celebració del quinzè aniversari de la nostra Universitat.

No hi ha dubte, Dr. Mayor Zaragoza, que la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya havia d'acabar sent també la vostra universitat, i amb aquest nomenament de Doctor Honoris Causa ho fem possible.

Des d'avui, doncs, sou un dels nostres doctors, passeu a formar part de la comunitat universitària de Vic i de Manresa i així us acull el nostre Claustre de Doctors, per tal que els vostres coneixements, el vostre exemple i la vostra lliçó universitària i de vida reverberi entre els nostres estudiants, el nostre professorat i tots els qui formem part d'aquesta Universitat.

Aquest és el sentit de l'acte d'avui: de reconeixement i d'admiració per una trajectòria i una feina molt reeixides, i d'acolliment entre nosaltres d'un gran mestre per tal que puguem aprendre'n les lliçons i seguir i ampliar, en la mesura de les nostres possibilitats, aquesta senda que aneu obrint cada dia amb les vostres iniciatives per al benestar del màxim nombre possible de persones, amb la voluntat explícita que siguin totes les persones del món.

Permeteu-me explicar-vos, Dr. Mayor Zaragoza, que la medalla que us hem imposat, identificativa dels nostres doctors d'honor, és obra de l'escultor Emili Armengol, inspirada en la lletra A d'un alfabet d'orfebreria carolíngia que es troba a la sala del tresor del monestir de Conques, a Occitània, i que commemora els orígens dels estudis superiors a Europa amb els escriptòrium i les escoles catedralícies.

Es tracta d'una A sense travessar amb un sol al capdamunt, que simbolitza els coneixements que creixen i conflueixen cap al vèrtex del saber i que, des d'allà, com un sol ixent, il·luminen les intel·ligències humanes.

En aquests actes de gran solemnitat els doctors de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya es distingeixen amb una medalla en forma de cercle amb el lema *Scientiae patriaeque impendere vitam*, és a dir: "Esmerçar la vida al servei de la ciència i la pàtria". Un lema que sintetitza perfectament la missió que aquesta Universitat s'ha imposat: servir al saber i al país des de la docència, la recerca i la transferència de coneixement.

Aquest cercle és el mateix que representa el sol a la part superior de la medalla del Doctor Honoris Causa, que irradia cap al conjunt de

la societat en forma de coneixements, d'investigació i d'innovació. La medalla dels nostres doctors simbolitza la unitat del saber i els emplaça i els compromet a transmetre'l a la societat. Alhora, és una baula que els uneix al col·lectiu dels seus iguals que treballen i investiguen a tot el món per al conjunt de la humanitat.

En el capítol d'agraïments vull felicitar la Dra. Francesca Bartrina, per la magnífica i aclaridora *Laudatio* que ha fet del Dr. Mayor Zaragoza i de la seva tasca com a investigador, educador i comunicador.

Vull agrair al Dr. Jordi Villà, director de l'Escola Politècnica Superior, l'apadrinament que han fet del nou doctor *honoris causa* de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

Vull expressar l'agraïment a l'artista Josep Vernis, que ha estat professor molt estimat d'aquesta casa, per la cessió que ens ha fet de la imatge que hem utilitzat en totes les publicacions i que quedarà com a emblema del Doctorat Honoris Causa del Dr. Mayor Zaragoza.

I a tot el claustre de doctors de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya vull agrair-li el gest solemne i amable d'acompanyament i d'acollença que han tingut envers el nou doctor d'honor de la nostra universitat.

Naturalment, he d'expressar el meu agraïment a totes les persones dels diversos serveis que, d'una manera o altra, però sempre amb una professionalitat inqüestionable, han col·laborat en el desenvolupament d'aquest tercer Doctorat Honoris Causa de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

Moltes gràcies a tots vostès, membres del Consell de Direcció de la Universitat, membres dels patronats de la Fundació Universitària Balmes i de la Fundació Universitària del Bages, professors i professores, professionals, estudiants, familiars i amics del Dr. Mayor Zaragoza, per la seva assistència en aquest acte d'investidura com a doctor d'honor.

Benvingut, Dr. Mayor Zaragoza, a la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

Sou a casa vostra.

LA MEDALLA DE DOCTOR HONORIS CAUSA

Emili Armengol va dissenyar, per distingir els doctors o doctores Honoris Causa de la nostra universitat, un cercle de plata amb la inscripció de la llegenda de la UVic-UCC *Scientiae patriaeque impendere vitam*, en el qual va imbricar la lletra A, formada per dues peces mòbils de metall, de tal manera que permeti la doble funció de medalla i d'element autoportant.

LA MEDALLA DE DOCTOR DE LA UVIC-UCC

Per distingir els doctors i doctores de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya en aquestes cerimònies, el Consell de Direcció va acordar de lluir una medalla basada en el cercle de plata d'Emili Armengol.

EMILI ARMENGOL (Barcelona, 1943)

És un dels escultors catalans de la Modernitat amb més domini dels mitjans expressius i amb més força creativa. Escultures en forma de peix o de silueta de dona formen part del seu univers creatiu, amb formes elementals i senzilles que naveguen entre la dialèctica del món geomètric i l'organicisme. És autor de la coneguda obra Porta dels Països Catalans a Salses, entre altres obres de gran format.

L'any 2007 va ingressar com a cavaller en l'Orde de les Arts i Lletres per la seva aportació a la cultura i l'art francesos.

LA CAPLLETRA DEL DOCTOR HONORIS CAUSA

L'emblema que identifica el Doctorat Honoris Causa per la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya del Dr. Federico Mayor Zaragoza és obra de l'artista Josep Vernis.

Hi podem veure una F, la caplletra del nom de Federico Mayor Zaragoza, sobre una amalgama de símbols, de la qual sorgeix, en diversos alfabetos, la paraula "pau", fent honor a l'esforç permanent de l'homenatjat per consolidar una cultura universal de la pau. Del fons emergeix un univers que ho projecta tot, ho engloba tot i que, finalment, ho reabsorbirà tot.

JOSEP VERNIS (VIC, 1940)

Pintor, escultor i muralista. Ha realitzat nombroses exposicions, sobretot a Vic i Barcelona, però també a Suïssa, Alemanya, Itàlia o Hong-Kong. Ha estat professor de la Universitat de Vic des dels seus inicis com a Escola de Mestres. Com diu el Dr. Miquel Pérez, “un element fonamental en l'obra de Vernis és el fort component ètic que es deriva de la seva producció, però també de la seva actitud com a artista, i que s'ha traduït en la projecció cívica i social de la seva obra. Projecció concretada en camps tan variats com l'escenografia, el gravat, el cartellisme i l'obra pública en els formats de pintura mural i escultura. Tot plegat, conforma una obra marcada pel rigor i la coherència, tant estètica, com social i nacional.”

CURRÍCULUM VITAE DEL DR. FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

Federico Mayor Zaragoza va néixer a Barcelona (1934). Es va doctorar en Farmàcia per la Universitat Complutense de Madrid (1958) i va ser catedràtic de Bioquímica a la Universitat de Granada, de la qual també va ser rector entre 1968 i 1972. El 1972 va ser president de la Delegació del Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC).

L'any 1978 va obtenir la càtedra de Bioquímica i Biologia Molecular a la Facultat de Ciències de la Universitat Autònoma de Madrid. Durant aquests anys va posar en marxa el Plan Nacional de la Subnormalidad per tal evitar, a través del diagnòstic precoç, el desenvolupament de malalties mentals greus. Va ser cofundador del Centre de Biologia Molecular Severo Ochoa (Madrid, 1974).

Ha exercit nombrosos càrrecs públics: subsecretari d'Educació del Govern d'Espanya (1977-78), diputat al Parlament espanyol per UCD, copresident del Govern (1977-78), ministre d'Educació i Ciència (1981-1982) i diputat a les primeres eleccions al Parlament europeu pel Centro Democrático y Social (CDS).

El 1978 va ser nomenat director general adjunt de la UNESCO. Era el primer espanyol que tenia un càrrec de responsabilitat en un organisme internacional. El 1987 va ser nomenat director general de la UNESCO, càrrec que li va ser renovat per un segon mandat, fins al 1999. Durant aquests dotze anys va donar un gran impuls a aquesta organització, que va esdevenir un referent al servei de la pau, el drets humans i la convivència pacífica. Es va crear el Programa Cultura per a la Pau, basat en quatre pilars principals: educació per la pau; els DDHH i la democràcia; l'exclusió i la pobresa; i la defensa del pluralisme cultural i el diàleg intercultural per a la prevenció de conflictes.

El 6 d'octubre de 1999 l'Assemblea General de l'ONU va aprovar la *Declaració i Pla d'Acció sobre una Cultura de la Pau*, una de les gran aspiracions de Mayor Zaragoza.

El 1999, després de deixar aquesta organització, va crear a Espanya

la Fundació Cultura de la Paz, de la qual és president. Amb aquesta fundació Mayor Zaragoza es proposava continuar la tasca que havia emprès com a director de la UNESCO a favor de la cultura de la pau. En aquesta línia s'han organitzat nombrosos actes, reunions i tallers. Destaca especialment l'acte organitzat l'any 2000 al final del qual es va aprovar per unanimitat la Declaració de Madrid.

El 2002 se li atorga la presidència de l'European Research Council Expert Group, dedicat a l'economia del coneixement.

L'any 2005 va ser designat copresident del Grup d'Alt Nivell per l'Aliança de Civilitzacions pel secretari general de Nacions Unides.

El 2007 va ser nomenat president d'Initiative for Science in Europe, i l'any següent president del Consell Directiu de la Agència de Notícies Inter Press Service (IPS).

És president d'honor de la Fundació Triptolemos, un espai transversal per a tots aquells que es dediquen al sector agroalimentari. Nascuda a Barcelona, té la voluntat de dinamitzar empreses, productors i investigadors per treballar per un objectiu comú, el dret de tot ésser humà a la alimentació.

És autor de diversos llibres sobre bioquímica i ha escrit més de 100 articles sobre aquest tema.

En la seva incansable tasca a favor de la cultura de la pau, ha escrit moltíssims articles de premsa i nombrosos llibres, entre els que destaquen *A contraviento* (1985), *La paix demain?* (1995), *La palabra y la espada* (2002), *En pie de paz* (2008) o *Tiempo de acción* (2008), entre altres.

Universitat de Vic
Universitat Central de Catalunya

Carrer de la Sagrada Família, 7
08500 Vic, Barcelona
Tel. 93 886 12 22
Fax 93 889 10 63
www.uvic.cat